

UNNIÐ AF VELFERÐARNEFD NORÐURLANDARÁÐS.
RÆTT OG SAMÞYKKT Í ATKVÆÐAGREIÐSLU Í
NORÐURLANDARÁÐINU SÍÐASTA HAUST 2012. NÚ
EIGA RÍKISSTJÓRNIR OG ÞJÓÐPING AÐ KOMA
TILMÆLUNUM Í VERK. ATKV.GR. UM GREIN 9,11 OG
12, 70% STUÐNINGUR, EN 100% STUÐNINGUR VIÐ
AÐRAR GREINAR.

Utvalgsforslag

om Nordisk alkohol og tobakkspolitikk i et folkehelseperspektiv

1. Utvalgets forslag

Velferdsutvalget foreslår at

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

1. *Þ* sette ned en ny arbeidsgruppe med representasjon fra alle de nordiske land, Færøyene, Grønland og Åland for å utarbeide et underlagsdokument til MR-S med anbefalinger og tiltak om en ny strategi om en bærekraftig alkohol og tobakkspolitikk i Norden 2014-2020. Arbeidsgruppen skal se på relevansen av de tiltakene som forskere anbefaler er mest effektive for å redusere alkoholrelaterte problemer (s.8)
2. *Þ* styrke evidensbasert forskning i Norden rundt tobakk og alkoholbruk og kroniske sykdommer, kreft og livsstilssykdommer (s.17)
3. *Þ* styrke evidensbasert forskning i Norden om barn og unge som vokser opp med en eller flere omsorgspersoner som har et alvorlig alkoholmisbruk (s.19)
4. *Þ* styrke evidensbaserte tiltak i de nordiske landene og Færøyene, Grønland og Åland for å redusere alkoholkonsumpsjonene og skadene av alkohol (s.6)
5. *Þ* vurdere innføring av et totalforbud mot reklame og markedsføring for alkohol rettet mot unge i de nordiske land og Færøyene, Grønland og Åland (s.14)
6. *Þ* innføre alkoholås for yrkessjåfører i de nordiske land, Færøyene, Grønland og Åland samt for personer som er dømt for promillekjøring og utrede en innføring av alkoholås i alle typer kjøretøyer som et alkoholpolitisk tiltak (s.12)
7. *Þ* stimulere til en aktiv dialog med de største nordiske bedriftene om kunnskapen om kostnadene forbundet med alkohol- og tobakk, og bidra til å forsterke deres støtte til den Nordiske modellen for alkoholpolitiske tiltak (s.18)

8. Å utrede hvordan man kan sikre offentlige innsyn i lobbyvirksomheten til de multinasjonale selskapene i de nordiske land (s.21)
9. Å foreslå at de nordiske land, Færøyene, Grønland og Åland igangsetter et arbeid om et tobakksfritt Norden 2040 (s.28)
10. Å øke Nordisk samarbeid med FN, WHO og EU om Nordiske, europeiske og globale tiltak for å styrke folkehelsen gjennom forebygging av alkohol og tobakksskader (s.4)
11. Å utarbeide en plan for en nordisk innsats for å bidra til en alkoholreduksjon på globalt nivå med 10 prosent innen 2025, gjennom relevante internasjonale organisasjoner, jmfør FN, WHO, og EUs arbeid (s.4)
12. Å arbeide for en alkoholgrense på 0,2 promille i blodet ved bruk av alle motordrevne farkoster i Norden, Færøyene, Grønland og Åland (s.11)

En systematisk oversikt over de effektive alkoholpolitiske tiltakene i følge alkoholforskningen ble publisert i Lancet. (Anderson et al., 2009) oppgave følgende områder å være de mest effektive for å redusere alkoholskader og alkoholrelaterte problemer:

- Alkoholskatter som regelmessig forhøyes i takt med inflasjonen
- Statlig detaljhandelsmonopol
- Aldersgrenser
- Begrenset tilgjengelighet i form av begrenset antall utsalgssteder og begrensning i åpningstider
- Forbud mot direkte og indirekte markedsføring
- Grenser for promillekjøring på 0,5 eller 0,2, og synlige, tilfeldige kontroller
- Rådgivning i primærhelsetjenesten og støtte i form av mer intensiv behandling for avhengige.

Velferdsutvalget viser til at det viktigste er altså å holde fast ved og bevare de gamle, velkjente alkoholpolitiske tiltakene, og å forsterke effekten av dem. Men nye tider krever også nye tiltak. Politikken for kontroll med alkoholen på nasjonalt og lokalt nivå, har kommet under økende press på grunn av konflikt med den internasjonale handelspolitikken, som gjerne betrakter alkoholholdige drikkevarer som ordinære varer, i likhet med melk og brød. Alkohol betraktes som en viktig vare når det gjelder forretningsmuligheter og jobber i detaljhandelen samt hotell- og restaurantbransjen.

I de senere år har det internasjonale alkoholmarkedet blitt dominert av noen få store selskaper. I 2005 ble 60 prosent av alt kommersielt brygget øl i verden produsert av globale selskaper, hvorav 44 prosent av de fire største: Inbev, Anheuser Busch, SABMiller og Heineken. En lignende utvikling har skjedd i brennevinsbransjen, hvor Diageo og Pernod Ricard nå styrer noen av verdens ledende merker. Disse selskapenes størrelse og lønnsomhet styrker den integrerte markedsføringen på globalt nivå. Størrelsen gjør det også mulig å benytte betydelige ressurser direkte eller indirekte til å fremme bransjens politiske interesser. Denne utviklingen utfordrer folkehelsesektoren og myndigheter til å svare med nasjonale og globale folkehelsestrategier for å begrense de helsemessige og sosiale konsekvensene av det ekspanderende globale markedet for alkoholholdige drikkevarer.

Punktur teknir saman af Siv Friðleifsdóttur, formanni velferðarnefndar Norðurlandaráðs